

Creștinii ortodocși și realitatea contemporană¹

de Preot Gheorghe D. Metallinos,
profesor emerit al Facultății de Teologie,
Universitatea Atenelor, Grecia²

1. Epoca noastră este pecetluită în mod categoric de o nouă condiție istorică, și anume *Noua Ordine Mondială a lucrurilor*, care este determinată, cât privește începutul, de Războiul din Golf³ și distrugerea așa-numitului *Socialism*

¹ Referat susținut în Republica Moldova, la Chișinău și la Bălți, în zilele de 3 și 4 aprilie 2012.

² Părintele Profesor Gheorghe Metallinos este căsătorit și are trei copii. El s-a născut în anul 1940, în insula Kerkira (Corfu), unde a terminat școala primară, gimnaziul și liceul (1958). A studiat Teologia și Filologia clasică în cadrul Universității din Atena. După terminarea stagiului militar, a fost numit asistent universitar la catedra de Patrologie a Facultății de Teologie din Atena (1965). În perioada 1969-1975, el a studiat Teologia, Filologia, Istoria, Filosofia și Sociologia în Germania Democratică, făcând între timp studii și cercetări în Arhivele din Anglia. Este doctor în Teologie (Atena, 1977) și în Filosofie și Istorie (Köln, 1978). Pe când se afla la studii în Germania a fost hirotonit preot de mir (1971). Din 1984 și până în 2007 a fost profesor titular al Facultății de Teologie din Atena, unde a predat disciplinele *Istoria și viața duhovnicească în Răsăritul ortodox*, *Istoria și teologia cultului ortodox* și *Istoria bizantină*. De asemenea, el a fost și decan al Facultății de Teologie din Atena în perioada 2004-2007, iar în prezent este la pensie. Cunoscut ca predicator și om de o formație teologică excepțională atât în Grecia, cât și în străinătate, este membru al multor Asociații științifice, reprezentând Biserica Greciei și a Ciprului în diferite congrese și întruniri ortodoxe sau inter-religioase. De pildă, din 1978 până în 1992 a fost reprezentant al Bisericii Ciprului în dialogul cu Federația Luterană Mondială. Opera lui de scriitor și teolog este bogată și variată, cuprinzând multe articole, studii și zeci de cărți. Dintre cărți amintim numai câteva: *Politica și Teologia*, *Biserica în lume*, *Parohia*, *Ortodoxia și caracterul grec*, *Elenismul ezitant*, *Elenismul luptător*, *Mărturia teologică a cultului bisericesc* etc. (n. trad.)

³ La 2 august 1990, sub pretextul că deține drepturi istorice asupra Kuweitului, Irakul, condus de Saddam Husein, a invadat acest emirat și l-a anexat. ONU a condamnat agresiunea și a instituit un embargo comercial împotriva Irakului și, față de refuzul Bagdadului de a-și retrage trupele, a declanșat, la 3 ianuarie 1991, o operațiune militară (Operațiunea *Furtună în deșert*), grosul forțelor aeriene fiind asigurat de SUA. În urma acestei acțiuni, Kuweitul a fost eliberat (27 februarie), dar Irakul a rămas sub un regim de sancțiuni și de control al ONU, existând indicii că autoritățile de la Bagdad fabrică în secret arme bacteriologice și chimice. Refuzul guvernului irakian de a coopera cu echipele de control a determinat acțiunea de pedepsire americano-engleză (bombardamentele aeriene), din decembrie 1998 (Operațiunea *Vulpea deșertului*) (n. trad.).

*existent*⁴, al cărui gol s-a grăbit să-l acopere Monarhia absolută mondială care a apărut, adică *Pacea Americană (Pax Americana)*, care transferă lumea noastră, retrospectiv, la unitatea *Păcii Romane (Pax Romana)* și la ceea ce aceasta poate să cuprindă pentru om și lume. După cum atunci, așa și în zilele noastre, umanitatea este încadrată într-un sistem mondial de politică și de valori, care controlează și formează la nivel global, prin intermediul educației omogenizate și a mijloacelor de informare în masă care sunt dirijate, pe om și societatea lui, ca pe un *om planetar* și o *societate planetaro-holistică*.

În acest cadru a fost mitizat anul 2000, care este considerat inaugurarea pregătitei *Noii Ere*. În bibliografia imensă și specifică mereu crescândă, *Noua Ordine* se află, în genere, în legătură cu *Noua Eră (New Age)*, altfel spus, cu perioada care se dorește să urmeze epocii lui Iisus Hristos, adică perioadei care este pecetluită de învățătura Lui.

În acest punct este îngăduit un paralelism istoric: la 11 mai 330 se ivește o nouă dimensiune istorică, Imperiul Noii Rome, care pune în armonie trei factori: 1) puterea statală romană încreștinată; 2) civilizația și cultura greacă) și 3) credința creștină sau Ortodoxia, care reprezenta sufletul și puterea dătătoare de viață acestei noi formațiuni mondiale. *Noua Eră* din zilele noastre, ca Imperiu mondial în potență, anulează și înlocuiește cei trei factori cu alții trei: 1) puterea politică mondială a Statelor Unite ale Americii; 2) civilizația mondială, cu dominarea voită a civilizației apusene; și 3) religia mondială, ca Religie care cuprinde toate celelalte religii, pentru formarea unei noi conștiințe pe o bază panteistă: toate zeitățile reprezintă un singur Dumnezeu! În cadrul acestei viziuni panteiste se așteaptă un nou Mesia, astfel că se dorește respingerea lucrării mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu, Iisus Hristos, fiind singurul Care dă

⁴ Autorul se referă la evenimentele din anii 1989-1990, când Blocul comunist a căzut (n. trad.).

lumii posibilitatea mântuirii ca îndumnezeire. Ideologia Noii Ere reprezintă, aşadar, o provocare fundamentală pentru Ortodoxie.

Noua Eră a fost pusă în conexiune cu aşteptarea hiliastă dominantă în lumea apuseană (eudemonismul⁵), în limitele unei eshatologii sau a unei viziuni a viitorului redusă doar la această lume şi numai din perspectiva bunăstării mondiale şi a păcii lumii. Răsunetul acestor făgăduinţe nu preîntâmpină, însă, dezamăgirea, după cum este evident, a faptului că se reproduce vechiul sistem cu toată *patologia*⁶ şi *patogenia*⁷ lui, chiar în cea mai dură expresie a lui, adică prin strângerea şi ajungerea bogăţiei doar în mâinile celor puţini şi sărăcirea celor mulţi. În 1996, profesorul Hristodulos Ialluridis, specialist în drept internaţional, deci nu teolog, a descris această nouă realitate ca fiind *dominaţia unui sistem internaţional fără precedent, având ca şi caracteristici principale instabilitatea, fluctuaţia, nesiguranţa, războiul tuturor împotriva tuturor, dar şi incapacitatea Organismului internaţional de a preîntâmpina conflicte şi războaie, cu atât mai mult de a impune ordinea*⁸. După acelaşi profesor, *umanitatea trăieşte deja tragedia trecerii la un viitor cu totul nesigur*⁹. Această tragedie a fost dezvăluită în zilele noastre prin impunerea de către puternicii pământului a prăbuşirii economice mondiale.

În cadrul formării Noii Ere se încadrează şi Unificarea sau Uniunea Europeană. Se cuvine să mărturisesc că din moment ce sunt ortodox grec,

⁵ Curent etic şi filosofic care consideră fericirea ca fiind scopul suprem al omului, fără ca acest scop să fie raportat la mântuire, ci la satisfacerea poftelor omului pentru trăirea fericirii, limitată, însă, doar la această viaţă (n. trad.).

⁶ Prin termenul *patologie*, autorul se referă la toate cauzele şi simptomele bolilor acestui sistem (n. trad.).

⁷ Prin termenul *patogenie*, autorul are în vedere mecanismele sau procesele de producere şi de evoluţie a bolilor sistemului respectiv (n. trad.).

⁸ Vezi volumul *Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμός*, Ἄγ. Ὀρος 1996, p. 248.

⁹ *Ibidem*.

romios¹⁰, crescut prin educația și experiența Bisericii Ortodoxe cu simțul a ceea ce înseamnă prezența mai multor neamuri în cadrul aceluiași Imperiu, cum a fost Imperiul bizantin, și sub călăuzirea Bisericii Ortodoxe, organizată în mai multe Biserici locale, vedeam ca pe o reușită deosebită și o necesitate stringentă unitatea europeană, dar ca pe o Europă a *popoarelor și a civilizațiilor acestor popoare*. Însă, texte și fapte ale Uniunii Europene descoperă că scopul îndepărtat este impunerea unei conștiințe unitare cât privește civilizația, istoria și existența statală, pentru crearea, în cele din urmă, a unui *om european unitar, cu ajutorul educației*. Și este deja evidentă, din cauza slăbirii propriilor noastre reacții interioare, calea unică de urmat a popoarelor mai mici, care constă în asimilarea lor de către o Europă în care s-a pierdut orice legătură nu numai cu Ortodoxia, ci și cu Creștinismul. Convergența politică a Franței cu Germania și consecințele acestei convergențe față de legăturile culturale și economice ale popoarelor europene arată întoarcerea frontului apusean, în cadrul moștenirii carolingiene¹¹, împotriva Răsăritului ortodox, care, după mărturia unor specialiști în studiul civilizațiilor, ca Toynbee¹² și Huntington¹³, întrupează o tradiție de civilizație întru totul inadecvată cu tradiția Europei, așa cum această tradiție a fost formată în Europa după perioada carolingiană. Civilizația noastră ortodoxă se află la antipodul tradiției civilizației europene apusene.

2. Așadar, eu aparțin acelor care cred că integrarea noastră în Uniunea Europeană reprezintă mai întâi o problemă duhovnicească și de civilizație, apoi

¹⁰ Termenul *romios* înseamnă *roman* și este folosit cu sensul de urmaș și moștenitor al Imperiului Roman de Răsărit, numit mai târziu Bizantin, dar care se intitula *Romania* (n. trad.).

¹¹ Adică a sistemului politic, a tradiției și a civilizației conturate de regele francilor Carol cel Mare (768-814), ca fondator al Imperiului carolingian, care va duce la formarea Europei apusene de mai târziu. De aceea, Carol cel Mare este văzut de către unii istorici ca fondator atât la Franței, cât și al Germaniei, precum și ca părinte al Europei apusene (n. trad.).

¹² Este vorba de istoricul englez Arnold Joseph Toynbee (1889-1975) (n. trad.).

¹³ Autorul are în vedere pe omul de știință american Samuel Phillips Huntington (1927-2008) (n. trad.).

o problemă politico-economică. Dincolo de poziția deja clară a conducerii europene cât privește problemele noastre naționale și consecințele economice evidente ale cerinței impetuoase pentru o convergență economică, în Europa se decide continuitatea noastră națională, prin transformarea conștiinței noastre colective și denaturarea identității noastre naționale, care s-a format la lumina credinței noastre ortodoxe.

Civilizația europeană apuseană din zilele noastre, franco-germană la originea ei, a ajuns să fie într-un total diferită de civilizația Europei celei dinaintea perioadei carolingiene, care se identifica cu cea a Europei răsăritene și a Răsăritului ortodox, în limitele Uniunii Europene dinaintea perioadei francă, având ca centru Constantinopolul, socotit Noua Romă. Cunoașterea acestor date istorice este necesară, pentru a se putea vorbi despre poziția noastră față de realitatea europeană și mondială. Civilizația apuseană produce, de veacuri acum, un alt tip de om și de societate, exilând suprafirescul din realitatea mondenă și dând întâietate individului, ca dependent de mașinăria politică. Sfântul Iustin Popovici a spus în mod caracteristic că reușita Europei este omul *robot*, deoarece Europa, pierzându-l pe Dumnezeu, a pierdut în cele din urmă și pe om. Civilizația ortodoxă continuă, chiar și în zilele noastre, trăirea vieții după exemplul Sfinților Părinți, care situau în centrul vieții pe Dumnezeu, insistând asupra purtătorului personal al libertății și al jertfei de bună voie, adică asupra omului doritor de mântuire și trăitor al îndumnezeirii. De aceea, ortodoxul, chiar și atunci când acceptă împrumuturile europene impuse de sus în viața lui, înțelegând prin aceste împrumuturi cerințe care se impun pentru schimbarea trăirii vieții după exemplul Sfinților Părinți, nu le preia niciodată așa cum sunt prezentate, ci le *prelucrează* (de fapt, le falsifică), și aceasta este atitudinea care menține specificul identității noastre. Poate că acestui fapt datorăm și supraviețuirea noastră!

3. Cu integrarea noastră în Uniunea Europeană și cele ce urmează prin pășirea noastră împreună cu Noua Ordine Mondială a lucrurilor, ca fiind cadrul mai larg al existenței noastre colective, trăim cea mai mare și cea mai importantă dezorientare dintre toate dezorientările noastre istorice, de vreme ce nu este vorba despre o alianță de tip vechi (ortodoxul își alege întotdeauna alianțele și rămâne fidel acestora). Așadar, nu este ceva exterior și trecător, ci ceva interior și esențial, din moment ce se transformă întreaga noastră viață; trăim o nouă stare, dacă doriți, suntem transformați într-o nouă realitate-corporalitate istorică, cu urmări de o imensă importanță pentru identitatea noastră și poziția noastră viitoare în istorie.

Noua Ordine, așa cum s-a spus, *a condus la o nouă Monarhie absolută, la dominația unei noi Superputeri mondiale, adică a Statelor Unite ale Americii. Națiunile* din epoca noastră intră într-o nouă Monarhie absolută, fiind încadrate forțat într-o schemă politică mondială fabricată, prin impunerea Superputerii la toate nivelele și în toate spațiile. Această *schimbare* fabricată este exprimată, de fapt, genial și profetic în același timp, în cunoscuta carte a lui George Orwell, cu titlul *1984*¹⁴. Aceasta este Noua Eră (*New Age*).

Termenul *Noua Eră* a fost lansat în 1875 de către fondatoarea *Religiei teosofice (Teosofia)* Helena Petrovna Blavatsky († 1891), care a pus temelile *spirituale* ale unei structuri ce a început atunci să fie concepută de către *arhitecții* mondiali ai *noii lumi* și pare să fie completată în zilele noastre. Pentru

¹⁴ Cartea lui George Orwell (1903-1950, numele George Orwell este pseudonimul literar și jurnalistic al lui Eric Arthur Blair), cunoscută cu titlul *O mie nouă sute optzeci și patru*, dar și sub forma *1984*, este un roman politic scris în 1948 și tipărit în 1949. Acțiunea romanului are loc într-un viitor distopic, adică negativ, și prezintă o parte din viața intelectualului Winston Smith, sub opresiunea guvernului totalitarist al Oceaniei. *O mie nouă sute optzeci și patru* a imprimat foarte mulți termeni și idei în cultura contemporană, și mai ales în limba engleză, de exemplu *Fratele cel Mare*, *dubla gândire*, *poliția gândirii* etc. Maxima *Fratele cel Mare stă cu ochii pe tine* este un simbol al controlului excesiv, iar adjectivul *orwellian* este folosit pentru a descrie acțiunile și organizațiile Oceaniei. Printre creațiile literare asemănătoare, numite *creații distopice*, sunt enumerate *Mașina timpului* de H. G. Wells (1866-1946) și *Noi* de Yevgeny Ivanovich Zamyatin (1884-1937) (n. trad.).

a se convinge careva de existența acestor masoni, este suficient să cerceteze articolul cutremurător al marelui sionist al epocii noastre Ben Gourion¹⁵, în revista *Look* (16.01.1962), în care sunt expuse prevederile lui *profetice* pentru lumea de la sfârșitul secolului al XX-lea: *Imaginea lumii în 1987, așa cum mi-o închipui. Războiul rece va aparține trecutului. Presiunea interioară [...] va conduce la o nouă democratizare treptată a Uniunii Sovietice [...]. Europa Apuseană și Răsăriteană vor deveni o Federație din state autonome cu un sistem social și democratic [...]. Cu excepția Uniunii Sovietice, o țară federativă, toate celelalte continente se vor uni într-o alianță mondială, la dispoziția căreia se va afla o putere polițienească internațională.* Pe toate le înțelegeam. Dar căutam să găsesc această putere polițienească internațională! Însă, când am văzut *căștile albastre*, atunci am înțeles care este această poliție. Nu mai există armată a fiecărui stat și cu cât înaintăm, acest lucru se realizează și mai mult. Există o poliție internațională, pentru a impune ordinea acolo unde este amenințată sau se încearcă să fie amenințată noua ordine mondială impusă. Și continuă Ben Gourion: *Toate armatele vor fi desființate și nu vor mai avea loc războaie. În Ierusalim, Națiunile Unite vor zidi altarul Profeților în slujba tuturor continentelor unite și devenite confederații. Acolo, în Ierusalim, va fi reședința autorității superioare a umanității și va rezolva toate litigiile dintre Federațiile unite ale continentelor, așa cum a profetit Isaia.* De fapt, stăpânii lumii ne conduc către realizarea acestui fapt.

Prin urmare, Noua Ordine se mișcă pe trei nivele: primul este cel politic, care înseamnă forța supremă a unei Supraputeri, cu rol mondial de monarhie absolută; cel de al doilea este cel civilizator, prin dominarea unei civilizații a Europei apusene, dar rafinată și reînnoită; cel de al treilea este cel religios. Rugăciunile comune inter-religioase, sub conducerea papei și cu participarea

¹⁵ David Ben Gourion, cunoscut și cu numele de David Grün sau David Gryn (1886-1973), a fost un om politic sionist. Este socotit fondator al statului Israel, ocupând de două ori mandatul de prim-ministru (1948-1953, 1955-1963) (n. trad.).

conducătorilor ortodocși, arată că a fost deja pus în funcțiune mecanismul specific, pentru impunerea unei religii mondiale cu sens clar panteist: *toate sunt unul, toți suntem zei*. Aceste demersuri impun, firește, negarea Creștinismului și mai ales a autenticității lui patristice, care este Ortodoxia. Am fi putut chiar să adăugăm și un al patrulea nivel, cel științific, prin dezvoltarea Biologiei și a ramurilor științifice specifice ei (Biogenetica, Biotehnologia, Genetica mecanică), care aduc posibilități nelimitate spre *uzul* Supraputerii, ori de câte ori va dori să folosească toate descoperirile-evoluțiile științifice specifice, pentru o ușoară și mai largă dominație a acestei Supraputeri.

Panreligia mă interesează în acest punct mai mult, ca teolog și cleric. Și aceasta fiindcă este vorba despre o altă formă de Panteism, care are ca țintă nivelarea tuturor manifestărilor religioase, împreună cu Creștinismul. Acest lucru se înfăptuiește, desigur, prin metoda *masonică* a amestecului tuturor și a contopirii lor sincretiste (*Alles in einem Topf...*, după cum spun germanii) și dizolvării lor în mod esențial.

De altfel, încadrarea Greciei în Uniunea Europeană a fost dintru început pusă în legătură cu viziunile hiliaste ale bunăstării lumii apusene, care viziuni sunt folosite ca propagandă pentru propagarea fără piedici a lozincilor și manipularea părerii comune conform dispozițiilor *Conducerii* reale. Nu cunosc dacă evitarea anticonstituțională a referendumului, pentru un pas atât de important cât privește viitorul națiunii grecești, se datorează efortului de a nu fi dezvăluit scepticismul poporului grec, care a fost ignorat cu ostentație de către conducerea lui politică, care se va împovăra irevocabil și cu această poziție dictatorială a ei față de popor.

În acest punct trebuie să se declare că integrarea statelor ortodoxe în Uniunea Europeană se află în conexiune cu acceptarea legislației europene, care impune un nou mod de viață, aducând după sine dizolvarea ansamblului societății. Deoarece paralizia imorală a societății creează cetățeni *robot*, cetățeni

supuși și ușor de manevrat de către puterea mondială. În felul acesta ne-au impus divorțul automat, libertatea și legiferarea avorturilor, legiferarea homosexualității și a pedofiliei, ca și condiții ca să aparținem Uniunii Europene. Îngăduiți-mi să vă aduc la cunoștință o experiență trăită de mine în Germania, unde am studiat (1969-1975). Cu puțin timp înainte de întoarcerea mea în Grecia, am vizitat pe profesorul de vrednică amintire Wilhelm Schneemelcher (1914-2003), expert în *Noul Testament* și patrolog, om de știință remarcabil, având un rol important și în viața politică a țării, în gruparea Partidului Socialist (SPD). Atunci mi-a zis: *Pentru a intra în Europa, trebuie să reformați Dreptul vostru, punându-l în acord cu cel comunitar, adică european*. Nu am putut să cred acest lucru atunci, astăzi, însă, apreciez sinceritatea lui.

După cum reiese din textele însăși ale Uniunii Europene, unificarea și omogenizarea spațiului european reprezintă ținta visului european, ceva ce rămâne statornic și neclintit în toată evoluția Uniunii Europene din deceniul anilor 1950 și până astăzi. Aspirațiile progresiștilor europenizați din timpul nostru aveau de la început ca țintă realizarea unei *Europe fără granițe*, dar o Europă a *noilor orizonturi*, ca o unire supraetnică (suprastatală), care pretinde să aibă cetățeni cu o conștiință comună, adică un tip uman omogen, fiind modelul omului european. Și este posibil ca acestea să fie realizate prin crearea noilor condiții necesare cu ajutorul educației, al mijloacelor de informare în masă și al organizării speciale a societății. Însă, acest lucru este imposibil fără egalizarea particularităților în parte ale națiunilor, mai ales când acestea sunt diferite radical de ceea ce exprimă de veacuri pentru noi, ortodocșii, termenul *Europa* sau *Apusul*.

De altfel, continuu se proclamă că unificarea și omogenizarea Europei se realizează prin Legislația unitară (Dreptul comunitar), care este deasupra legislațiilor naționale. Lucrurile ne îngăduie să considerăm absolut sigur că schimbările plănuite ale sistemului nostru legal, dincolo de toate celelalte,

ținesc la consolidarea constituțională a noi noastre identități (membru al Uniunii Europene), drept care fiecare motiv sau acțiune contra Uniunii Europene, chiar și critica simplă, primesc un caracter anticonstituțional și sunt condamnabile.

Calitatea de membru al Uniunii Europene înseamnă automat pierderea oricărei sens pentru suveranitatea sau autonomia noastră națională. În suprastatul Uniunea Europeană, deja prin *Tratatul* de la Roma (1957), se cedează orice drept național. Întreaga noastră viață națională este predeterminată de Centrul European de luare a deciziilor. Am ajuns eparhia unui Stat întins. Adoptarea vieții noastre în întregime la hotărârile centrale este de la sine înțeleasă (de pildă, educația, politica externă, legăturile internaționale etc.). Multe dintre schimbările survenite în viața noastră națională conving indiscutabil că suntem *obligați*, ca stat membru al Uniunii Europene, să acceptăm deciziile *Directoratului*, cu atât mai mult când conducerea noastră (guvernul sau opoziția în cea mai mare parte a ei) este absolut identificată cu *Apusul* (= gruparea unionistă). Acest fapt s-a dovedit mai ales în zilele noastre prin criza economică, rod al supunerii noastre totale în fața oligarhiei economice mondiale. Fiecare *reacție* sau *rezistență* poate să funcționeze doar ca *haiducime* în granițele deja nu ale Imperiului otoman, ci ale Imperiului franco-german al lui Carol cel Mare.

4. Care poate să fie, prin urmare, contribuția ortodoxă la lumea contemporană? Problema nu este unificarea europeană sau aderarea la Noua Ordine Mondială și Noua Eră, ci propria noastră prezență în aceste noi dimensiuni, care prezență se raportează la felul în care noi dăm sens tradiției noastre și legăturii noastre cu ea, după cum și poziției tradiției patristice culturale în prioritățile vieții noastre naționale. De aceea, tocmai Europa funcționează ca provocare a conștiinței ortodoxe trezite. Dar provocare nu doar negativă, ci și pozitivă, adică ajutând pe greci și împreună cu ei și pe ceilalți ortodocși să-și reorienteze identitatea în raport cu restul lumii. S-a spus, și foarte

corect, că dacă s-ar ivi astăzi Hristos în istorie, ar înființa, cu schemele epocii noastre, un Spital, un Spital mondial. Fiindcă Spital duhovnicesc este la nivel mondial și Trupul lui Hristos, adică Biserica, dar care este împinsă spre pierderea importanței ce o are prin secularizarea ei atât în Răsărit, cât și în Apus. Încă din secolul al IV-lea Sfântul Ioan Gură de Aur definea firea Bisericii prin fraza *spital duhovnicesc*. Acesta este *Trupul lui Hristos*. Și este numit Spital duhovnicesc pentru vindecarea-restabilirea firii și existenței umane pe Cruce (aceasta este mântuirea). Pe verticală, după forma Crucii, se arată necesitatea vindecării-restabilirii firii și existenței umane în legătură cu Dumnezeu, iar pe orizontală, în conexiune cu aproapele și societatea, avându-se în vedere posibilitatea de comunicare dintre *zidit* și *Nezidit* și întâlnirea autentică și legătura cu Celălalt, acesta fiind Dumnezeu și aproapele. Creștinismul reprezintă posibilitatea realizării acestei întâlniri și legături pe Cruce în fiecare realitate istorică.

De aceea, se și scandalizează un creștin, când aude vorbindu-se despre *noua ordine a lucrurilor*, din moment ce noi, ca ortodocși, nu așteptăm nimic nou. Propriul nostru *nou* a venit. *Nimic nou – nu mai este – sub soare!* De la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul până la Cincizecime sunt reînnoite toate, prin oferirea posibilității *celui zidit* să se unească *neamestecat și neîmpărțit* cu cel *Nezidit*, adică cu Dumnezeu Cel în Treime. Cel nou și începutul în timp a celui din urmă în istorie (cel din urmă înseamnă: după acesta nu se așteaptă nimic altceva), care încheie în el *sfârșitul* istoriei, este Persoana lui Hristos Dumnezeu-Omul. El este *sfârșitul* (scopul), centrul și *entelehia* sau *desăvârșirea*¹⁶ istoriei. Deoarece Hristos este înfăptuirea Istoriei. Care este scopul istoriei prin perceperea ortodoxă a ei? Este arătarea lui Dumnezeu-Omul în locul și timpul

¹⁶ Termen al filosofiei aristotelice, *entelehia* [ἐντελέχεια, ἐνδελέχεια (ἐντελὲς + εἶχειν) = *ceea ce are perfecțiune, desăvârșire, plinătate*] arată trecerea lucrurilor schimbătoare de la starea *în potență* la starea *în energie*, prin luarea de formă deplină, fiind și cauza acestei transformări. Ea mai este socotită și forța vitală care coexistă în orice ființă și îi călăuzește fiecare energie spre împlinirea *desăvârșirii* (n. trad.).

istoric, adică unirea lui Dumnezeu cu omul. Și această unire a fost realizată în Persoana lui Dumnezeu Cuvântul, Iisus Hristos.

În consecință, cel nou și vestea cea nouă în istorie este ceea ce învinge moartea, ceea ce depășește fiecare formă de moarte. Văzând careva Sfintele Moaște întregi ale Sfinților noștri, atunci conștientizează ce înseamnă victoria asupra stricăciunii și a morții. Această nouă realitate trebuie Biserica să o întrupeze ca Trup al lui Hristos. Ca și comuniune a Sfinților, Biserica este pentru noi noua lume și acel lucru nou așteptat în istorie. Ea este într-adevăr *noua ordine a lucrurilor*, care nu îmbătrânește niciodată, pentru că poate să învingă puterea aducătoare de stricăciune a păcatului. Ca să devină înțeles ceea ce doresc să spun, mi se va îngădui să adaug câteva rânduri dintr-un admirabil text al secolului al II-lea, și anume din *Epistola către Diognet*, care se referă la *noua ordine creștină a lucrurilor*:

Creștinii prezintă, se spune în textul respectiv, o ciudățenie în modul lor de viață. *Locuiesc în țările în care s-au născut, dar ca străini*, cu alte cuvinte ca și trecători, emigranți. *Iau parte la toate ca cetățeni, dar pe toate le rabdă ca străini. Orice țară străină le este patrie, și orice patrie le este țară străină [...]* *Sunt în trup, dar nu trăiesc după trup*. Așadar, aceasta este noua realitate, care nu este pur și simplu o premiză teoretică pentru înființarea, prin aplicarea acestei premize, a societății istorice concrete, ci constituie (și dovadă pentru acest fapt sunt persoanele Sfinților) o societate existentă. De altminteri, ceea ce spunem că este dogmă sau ceea ce numim că este Creștinism, este exprimarea și descrierea unei realități trăite și nu a unei utopii. Dacă nu există și nu funcționează în felul acesta Biserica, nu poate să înfrunte puterile lumii și pregătirile lor sistematice. Dar acest fapt pretinde și unitatea ortodocșilor, după cum și dispoziția pentru luptă și jertfe, în duhul ascetic al Sfinților noștri.

Prin urmare, ortodoxul intră în mod conștient în Uniunea Europeană cu anumite certitudini, care se vor arăta determinante pentru prezența ulterioară și

poziția lor în Uniunea Europeană și, în general, în noua realitate mondială. Ortodoxul are o conștiință clară a *diferenței diametrale dintre civilizația ortodoxă și cea europeană apuseană*. Toate exprimările civilizației ortodoxe imprimă lupta pentru afirmarea omului ca *dumnezeu după har*. Modelul antropologic al Ortodoxiei nu este omul *blând și bun*, ci Dumnezeu-Omul, adică Iisus Hristos.

Noi, ca popoare ortodoxe, în largă noastră stratificare, suntem frământați în această tradiție civilizatoare și dincolo de contestatele influențe care aduc schimbarea în rău, pe care le-am primit de-a lungul istoriei noastre, am păstrat în conștiința noastră germenii acestei tradiții, care se exprimă în momente limită ale ei ca *omenie* și *generozitate*, termeni realmente necunoscuți în zilele noastre civilizației din Apus. Societatea apuseană, după rupturile puternice în continuitatea ei culturală, Renașterea, Reforma, Iluminismul, a fost condusă într-o altă stare de viață, radical îndepărtată de civilizația ortodoxă a perioadei de dinaintea epocii lui Carol cel Mare. Europa de după Carol cel Mare, ruptă de duhul Sfinților Părinți, a dezvoltat o civilizație care a pierdut propriu-zis semnificația autentică a lui Dumnezeu, a omului și a societății. Deși a produs un progres științific uluitor, se dovedește întru totul neputincioasă să formeze pe oameni care să poată să folosească reușitele științei pentru mântuirea omului și nu pentru exploatarea lui catastrofală. Și numai cele două Războaie Mondiale, ca creaturi ale Europei și ale propriei civilizații, arată unde poate să ajungă omul european (apusean), transformat în robot și *fără Dumnezeu*.

5. Există, însă, și o altă perspectivă. Uniunea Europeană și societatea apuseană se prezintă pentru Ortodoxie ca ogor de misiune, loc de mărturie a cuvântului și modului (poziție de viață) care constituie ființa tradiției ortodoxe. *Aceasta poate să fie oferta noastră lumii contemporane împleticite în mersul ei*. Și acest fapt presupune ca noi să nu fim transformați în apuseni. În mod contrar,

prezența noastră în Uniunea Europeană nu va fi doar fără importanță, ci va definitiva înrobirea și denaturarea noastră. Europa poate să ne dea ceea ce poate nu avem, dar și este îndreptățită să ia ceea ce noi am păstrat, iar ea a pierdut. Și aceasta este unitara tradiție culturală europeană de la început, care este păstrată în Ortodoxie și are puterea de a repune în legătură Europa contemporană cu trecutul ei ortodox. Acest fapt îl subliniază și Părintele Placide Deseille, fost monah și profesor romano-catolic, devenit în zilele noastre preot ortodox și stareț în Franța. Modelul Uniunii Europene nu poate să fie, spunea el, Imperiul lui Carol cel Mare, ci *Romania* de dinaintea epocii lui Carol cel Mare, adică vechea Uniune Europeană, Imperiul Noii Rome atât în Răsărit, cât și în Apus.

Prezența Ortodoxiei în lumea contemporană se cade să fie dintru început *duhovnicească și liturgică. Dumnezeiasca Liturghie*, cu tot cultul nostru, reprezintă tezaurul cel mai prețios al nostru, deoarece cuprinde și păstrează în mod dinamic gândirea și viața Sfinților noștri, credința și modul existenței lor după legea lui Dumnezeu. Tradiția ascetică a Sfinților noștri, vechi și noi, este izvorul civilizației noastre, a cărei chintesență este cuvântul Hristosului nostru, *mai fericit este a da decât a lua (Fapte 20: 35)*, care contestă lăcomia egoistă și isteria individualistă. Este ceea ce afirmăm noi, grecii: *fă binele și aruncă-l pe țărnul mării*.

Desigur, vorbind despre teologia liturgică, atingem realitatea parohiei, sub forma ei dublă, monastică și lumească. Menținerea vitalității comunității ortodoxe se asigură în timp prin *mănăstire și parohie*, ultima fiind hrănită duhovnicește de prima. *Fără legătura existențială dintre credincios și parohie nu poate să fie serios cuvântul despre mărturia ortodoxă*. Viața parohiei, ca activare a harismelor sfinte și duhovnicești ale membrilor ei, exercită cel mai puternic dinamism și lucrează misiunea cea mai eficientă. Cu ajutorul vieții parohiale și comunitare, Ortodoxia se prezintă așa cum este: ca viață și cale duhovnicească, care dă sens teocentric vieții și descoperă adevărata ei destinație.

Parohia ortodoxă fundamentează slujirea socială și a semenilor în spiritualitate, adică în coerența permanentă cu harul dumnezeiesc, în limitele ascezei și ale comuniunii tainice.

6. În consecință, nu este lipsită de explicație îndreptățirea neliniștii acelor care cunosc empiric Ortodoxia, pentru viitorul nu al Ortodoxiei, ci al ortodocșilor în Europa și în lume. Și această neliniște se datorează faptului că viitorul acesta se află în corelație cu felul Ortodoxiei, prin urmare, cu legătura noastră cu tradiția și viața Sfinților noștri. Dat fiind că mănăstirile păstrează, cu argumente, modul ortodox de existență cel mai autentic, ca tradiție în sine universală prin harul dumnezeiesc, *parohia monastică (mănăstirea) va fi și în lumea contemporană colimvitra permanentă pentru rebotezarea și renașterea nu doar a celorlalți, ci și a ortodocșilor înșiși.*

Acesta este motivul pentru care Ortodoxia nu poate niciodată să ia un caracter politic, ca un Vatican al Răsăritului. Centru al unității ortodocșilor rămâne în mod neclintit Sfânta Masă și nu vreun demnitar, fie el și bisericesc. Recurgerea la mecanismele politice al lumii acesteia este pentru Ortodoxie nu întărire, ci slăbire. Puterea Ortodoxiei constă în neputința mijloacelor ei, iar bogăția ei în harul dumnezeiesc. Propriu-zis, *puterea Bisericii se desăvârșește în slăbiciune (II Cor. 12: 9)*. De aceea, nici nu este posibil, fără o amenințare de înstrăinare a ei, ca să fie întrebuințată Ortodoxia de către orice puteri politice. Este ușor să inventeze cineva o așa numită ideologie politică ortodoxă, care va fi, însă, ceva monden și născut ca mort, conducând la continue sciziuni și ivirea de grupări. *Ortodoxia funcționează într-un mod care unește și transformă în totalitate, ca o putere duhovnicească, rugătoare și luptătoare „pentru viața și mântuirii lumii întregi”.*

Numai în cadrul spiritualității patristice și apostolice este posibil să fie înțeleasă unitatea creștină din punct de vedere ortodox. Fără unitatea creștină

autentică, adică fără Ortodoxia sfântă și patristică, nu este posibilă, din punct de vedere creștin, zidirea unei unități duhovnicești în Pan-Europa lărgită și marea societate planetară.

Traducere din limba greacă și note de Ion Marian Croitoru